

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної роботи

Пантелеймонов А.В.

“ _____ ” _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Основи міжнародного бізнесу

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародні фінанси»**

вид дисципліни: **за вибором**

факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“__” серпня 2019 року, протокол № __

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к. е. н., доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії Дерід І.О.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від “__” серпня 2019 року № ____

В.о. завідувача кафедри

_____ Дерід І.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “__” серпня 2019 року № __

Голова методичної комісії

_____ Григорова-Беренда Л.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи міжнародного бізнесу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійної програми «Міжнародні фінанси».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Основи міжнародного бізнесу» є розкриття сутності та основних форм міжнародного бізнесу, аналіз середовища міжнародного бізнесу, дослідження специфіки менеджменту та маркетингу в міжнародному бізнесі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Ризик-менеджмент у міжнародному бізнесі»:

- Розкрити сутність поняття міжнародний бізнес і причини необхідності його вивчення
- Пояснити роль міжнародного поділу суспільної праці як основи міжнародного бізнесу
- Дати інформацію про періодизацію розвитку міжнародного бізнесу.
- Дослідити основні види міжнародного бізнесу.
- Вивчити інтегровані корпоративні структури в міжнародному бізнесі.
- Пояснити правові, технологічні та політичні аспекти міжнародного бізнесу
- Розкрити специфіку культурного середовища міжнародного бізнесу.
- Навчити стратегічному плануванню та операційному менеджменту в МБ
- Виявити специфіку міжнародного маркетингу, сутність міжнародної реклами, міжнародного PR, та соціальної відповідальності міжнародного бізнесу.
- Розкрити процедуру міжнародного франчайзингу
- Дослідити лідерство та поведінку людей в міжнародних компаніях, міжнародне управління людськими ресурсами.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин - 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
3-й	-й
Лекції	
32 год.	год.

Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
Не заплановано	год.
Самостійна робота	
42 год.	год.
Індивідуальні завдання	
1 контрольна робота (5 годин із самостійної роботи на підготовку)	

1.6. Заплановані результати навчання

В результаті вивчення дисципліни «Основи міжнародного бізнесу» студент повинен

Знати:

- сутність поняття міжнародний бізнес і причини необхідності його вивчення;
- роль міжнародного поділу суспільної праці як основи міжнародного бізнесу;
- періодизацію розвитку міжнародного бізнесу;
- основні види міжнародного бізнесу;
- інтегровані корпоративні структури в міжнародному бізнесі;
- правові, технологічні та політичні аспекти міжнародного бізнесу;
- специфіку культурного середовища міжнародного бізнесу;
- сутність та специфіку міжнародного франчайзингу.

Вміти:

- складати стратегічний план міжнародного бізнесу;
- організувати операційний менеджмент в МБ;
- організувати маркетингову діяльність в міжнародному бізнесі;
- досліджувати лідерство та поведінку людей в міжнародних компаніях;
- організувати управління людськими ресурсами в міжнародних компаніях;
- розробляти та реалізовувати міжнародні проекти, працювати в проектних групах;
- мотивувати людей і рухатися до спільної мети, діяти соціально-відповідально та свідомо.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародний бізнес: становлення та розвиток

Сутність поняття міжнародний бізнес і причини необхідності його вивчення. Сутність суспільного поділу праці, міжнародний поділ суспільної праці як основа міжнародного бізнесу. Періодизація розвитку міжнародного бізнесу: розвиток міжнародного бізнесу до періоду великих географічних відкриттів, комерційна ера розвитку міжнародного бізнесу, ера експансії, ера концесій, ера національних держав. Сучасний міжнародний бізнес.

Тема 2. Види міжнародного бізнесу

Купівля-продаж як форми міжнародного бізнесу: експорт (товарів та послуг), імпорт (товарів та послуг), реекспорт, реімпорт, торгівля ліцензіями. Міжнародний лізинг. Міжнародний аутсорсинг. Міжнародне кооперування виробництва. Міжнародні інвестиції

як вид міжнародного бізнесу. Міжнародне кредитування та міжнародне страхування. Управлінський контракт.

Тема 3. Інтегровані корпоративні структури в міжнародному бізнесі.

Міжнародний стратегічний альянс та ТНК як основні форми корпоративної інтеграції в міжнародному бізнесі. Термін міжнародна компанія і його синоніми, що застосовуються у світовій економіці. Визначення ТНК. Організаційна структура ТНК.

Тема 4. Правові, технологічні та політичні аспекти міжнародного бізнесу

Правове середовище міжнародного бізнесу. Політичне середовище міжнародного бізнесу. Технологічне середовище міжнародного бізнесу.

Тема 5. Культурне середовище міжнародного бізнесу.

Характеристики і елементи культури. Способи комунікації, релігія, цінності та установки. Контекстуальний підхід Холла. Принцип культурних груп. П'ять факторів Хофстеде. Міжнародний менеджмент і культурні відмінності.

Тема 6. Стратегічне планування в міжнародній фірмі.

Стратегічні рішення по міжнародній діяльності. Процедури стратегічного планування в міжнародній фірмі. Передумови формування стратегії ТНК. Формування маркетингової стратегії. Практика розробки і реалізації стратегічних планів ТНК.

Тема 7. Міжнародний операційний менеджмент.

Особливості міжнародного операційного менеджменту. Виробничий менеджмент. Менеджмент міжнародних послуг. Управління ефективністю і якістю в міжнародних компаніях. Інформаційний менеджмент в міжнародному бізнесі.

Тема 8. Міжнародний маркетинг.

Міжнародне управління маркетингом (міжнародний маркетинг і бізнес-стратегії, маркетинг-мікс, стандартизація або адаптація). Продуктова політика. Цінова політика. Просування товарів. Міжнародна дистрибуція.

Тема 9. Міжнародна реклама, міжнародний PR, соціальна відповідальність міжнародного бізнесу.

Сутність та види реклами. Поняття та особливості міжнародної реклами. Зростання світового рекламного ринку. Міжнародні рекламні агентства. Онлайн-реклама як одна з провідних форм міжнародної реклами. PR: наука про управління громадською думкою. Специфіка міжнародних зв'язків з громадськістю. Управління соціальною відповідальністю компаній, що діють на зарубіжних ринках.

Тема 10. Міжнародний франчайзинг як ефективний вид міжнародного бізнесу.

Специфіка міжнародного франчайзингу. Світовий досвід розвитку міжнародного франчайзингу та кількісні показники франчайзингу у світі. Сучасні тенденції в

міжнародному франчайзингу. Прийняття рішення щодо обрання країни для міжнародного франчайзингу.

Тема 11. Лідерство і поведінка людей в міжнародних компаніях, міжнародне управління людськими ресурсами.

Поведінка індивіда в міжнародній компанії. Мотивація в міжнародній компанії. Лідерство в міжнародних компаніях. Прийняття рішень в міжнародному бізнесі. Групи та команди в міжнародному бізнесі. Забезпечення управлінськими кадрами. Рекрутинг і відбір. Навчання та розвиток. Звільнення. Трудові відносини.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Міжнародний бізнес: становлення та розвиток	7	2	2			3
Тема 2. Види міжнародного бізнесу	9	4	2			3
Тема 3. Інтегровані корпоративні структури в міжнародному бізнесі.	9	4	2			3
Тема 4. Правові, технологічні та політичні аспекти міжнародного бізнесу	6	2	1			3
Тема 5. Культурне середовище міжнародного бізнесу.	6	2	1			3
Тема 6. Стратегічне планування в міжнародній фірмі.	6	2	1			3
Тема 7. Міжнародний операційний менеджмент.	8	4	1			3
Тема 8. Міжнародний маркетинг.	8	4	1			3
Тема 9. Міжнародна реклама, міжнародний PR, соціальна відповідальність міжнародного бізнесу.	9	4	2			3
Тема 10. Міжнародний франчайзинг як ефективний вид міжнародного бізнесу	6	2	1			3
Тема 11. Лідерство і поведінка людей в міжнародних компаніях, міжнародне управління людськими ресурсами.	5	2	1			2

Контрольна робота	6		1			5
Підготовка до екзамену	5					5
<i>Усього годин</i>	90	32	16			42

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Міжнародний бізнес: становлення та розвиток	2
2	Тема 2. Види міжнародного бізнесу	2
3	Тема 3. Інтегровані корпоративні структури в міжнародному бізнесі.	2
4	Тема 4. Правові, технологічні та політичні аспекти міжнародного бізнесу. Тема 5. Культурне середовище міжнародного бізнесу.	2
5	Тема 6. Стратегічне планування в міжнародній фірмі. Тема 7. Міжнародний операційний менеджмент.	2
6	Тема 8. Міжнародний маркетинг. Контрольна робота за пройденими темами	2
7	Тема 9. Міжнародна реклама, міжнародний PR, соціальна відповідальність міжнародного бізнесу.	2
8	Тема 10. Міжнародний франчайзинг як ефективний вид міжнародного бізнесу. Тема 11. Лідерство і поведінка людей в міжнародних компаніях, міжнародне управління людськими ресурсами.	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 1. Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	3
2	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 2. Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	3
3	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 3. Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	3
4	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 4. Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	3

5	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 5 . Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	3
6	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 6 . Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	3
7	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 7 . Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	3
8	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 8 . Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	3
9	За наданими питаннями підготуватися до написання контрольної роботи за пройденими темами	5
10	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 9 . Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії. Підготувати приклади помилкових міжнародних рекламних кампаній.	3
11	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 10 . Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії. Підготувати інформацію по топ міжнародним франчайзинговим мережам.	3
12	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на семінарське заняття за темою 11 . Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	2
13	За наданими питаннями підготуватися до екзамену	5
	Разом	42

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання представляє собою контрольну роботу, що виконується під час одного із семінарських занять. Питання для підготовки до контрольної роботи надаються заздалегідь студентам.

Контрольна робота містить 2 теоретичних питання, які потребують розгорнутої відповіді і кілька питань, що потребують короткої відповіді або тестів.

Приклад завдання

1. Дайте розгорнуту відповідь на питання. 5 балів
 - 1.1. Що таке ера експансії в розвитку міжнародного бізнесу?
 - 1.2. Управління ефективністю і якістю в міжнародних компаніях.

2. Дайте короткі відповіді. По 1 балу
 - 2.1. Де зазвичай розташовані магазини безмитної торгівлі?
 - 2.2. Як називається зворотне ввезення в Україну товарів, що походять з митної території України, які раніше були вивезені за територію України і тепер з яких-небудь причин ввозяться назад?

2.3 Що таке протекціонізм в міжнародних відносинах?

2.4. Яка різниця між легальним та екстралегальним політичним ризиком в країні?

2.5. Як називають закордонну господарську одиницю ТНК у вигляді юридичної особи, в якій головній компанії належить більше 50% капіталу?

7. Методи контролю

Метод контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. У даному курсі дисципліни «Основи міжнародного бізнесу» використовуються наступні форми контролю:

усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації;

дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;

обговорення наукових статей з тематики семінарського заняття;

письмовий контроль у вигляді написання контрольної роботи, що містить як завдання, що потребують розгорнутої відповіді, так і тести;

перевірка наявності конспекту лекцій;

підсумковий контроль у вигляді письмового екзамену.

Критерії оцінки успішності та результатів навчання

1. За кожне семінарське заняття встановлено максимальну кількість балів, що їх можна отримати, виконавши усі запропоновані завдання повно та без помилок. Зазвичай сюди входить відповідь на запитання, винесене на обговорення на семінарське заняття, або виступ з проблематики, винесеної у самостійну роботу студента, а також чіткі короткі відповіді студента на додаткові питання викладача в рамках, винесеної на обговорення теми. Якщо студент плутано та неповно відповідає на основне питання, не відповідає на додаткові питання – його бал знижується. Підвищити його студент може, проявляючи подальшу активність на семінарі, відповідаючи на питання, поставлені іншим студентам, якщо ті не знають відповіді. Бали також приносить участь в дискусії із обговорення проблемних питань за темою на основі прочитаних матеріалів та власних суджень.

2. У курсі дисципліни передбачено 1 контрольну роботу. Контрольна робота виконується в аудиторії і передбачає певну кількість балів за кожне із завдань у варіанті. Повне і правильне виконання усіх завдань дає максимальний бал.

4. Ведення студентом охайного, повного конспекту протягом семестру дає максимум балів, виділених за цей вид активності.

3. Підсумком вивчення дисципліни є складання письмового екзамену. Макет екзаменаційного завдання надається студентам заздалегідь разом із питаннями до екзамену. Біля кожного завдання в білеті проставлено

максимальну кількість балів, що їх можна отримати за наявності чіткої, правильної відповіді.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота								Екзамен	Сума			
Семінарські заняття										Контроль льна робота	Конспе кт	Разом
T1	T2	T3	T4 ,5	T6 ,7	T8	T9	T10,11	15	5			
5	5	5	5	5	5	5	5					

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література Основна література

- Гіл, Чарлз В.Л. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку: Пер. з англ.- К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2011. – 856с.
- Гриффин Р., Пастей М. Международный бизнес. / Пер. с англ. – Х.: Питер, 2006. – 1088 стр. 12
- Дэниэлс Дж.Д., Радеба Ли Х. Международный бизнес: Внешняя среда и деловые операции: Пер. с англ. – 6-е изд. – М.: Дело Лтд, 1994. – 784с.
- История экономических учений. Учеб. пособие под ред. В.Автомова и др. М. – ИНФРА, 2003. гл.18, 19.
- Макогон Ю.В., Орехова Т.В. Международный менеджмент: Курс лекций. – Донецк: Дон НУ, 2003. – 277с.
- Международный менеджмент/ Под ред. Пивоварова С. Э., Тарасевича Л. С., Майзеля А. И. —СПб: Питер, 2001. —576 с.:
- Міжнародний бізнес : підручник. 2 видання.-К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. – 623 с.
- Міжнародний бізнес : підручник./ за ред. проф. В. А. Вергуна. – К.: ВАДЕКС, 2014. – 810 с.

9. Міжнародний бізнес в інформаційному суспільстві: Колективна монографія/ За ред. В.В. Рокочої. – К.: Університет економіки та права«КРОК», 2012. – 238 с.
10. Міжнародний менеджмент: Навч. посібник / Під ред. О.Б.Чернеги. – К., 2006.
11. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності. Монографія/ А.С. Філіпенко, В.С. Будкін та ін./ К.: Знання України, 2004.
12. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України. Підручник. К. 2003.
13. Панченко Є.Г. Міжнародний менеджмент. Навчально-методичний посібник. К.2014.
14. Пивоваров С., Тарасевич Л., Максимцев И. Международный менеджмент: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2013. – 720 стр.
15. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навч. посібник / За ред. проф. А.І.Кредісова. – 2-е вид., допов. – К.: ВІРА-Р, 2002.- 550с.
16. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини. Історія: Підручник. – К.: Либідь, 2016.
17. Хилл Ч. Международный бизнес. / Пер. с англ. – Х.: Питер, 2013. – 688 с.
18. Шобанов А.В., Аникеева-Науменко Л.О. Международный бизнес: Учебное пособие для бакалавров по направлению «Экономика». – М.: МГУПС (МИИТ), 2015. – 117 с.

Допоміжна література

1. Актуальні проблеми міжнародного бізнесу : кол. монографія / [С. І. Архієреєв, В. О. Бабенко, Є. М. Воробйов та ін.]; за наук. ред. С. І. Архієреєва, В. І. Сідорова. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019. 261 с.\
2. Дэниелс Джон Д., Радеба Ли Х. Международный бизнес: внешняя среда и деловые операции. Пер. с англ., 6-е изд. — М.: Дело, 1998. — 784 с.
3. Міжнародний бізнес : навчальний посібник/ О. М. Файчук, С.В.Сидоренко. – К. : НУБіП України, 2016. – 236 с.
4. Уколов В. Ф., Кострюкова В.А. Международный бизнес и международный менеджмент: особенности взаимосвязей // Вестник университета. – 2014. – № 5. С. 36-40.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Top Globus. URL: <http://www.topglobus.ru/strany-evropa>
2. Country Report. URL: <http://www.eulerhermes.com/economic-research/country-risks/Pages/country-reports-risk-map.aspx#country-reports>
3. Doing business. URL: <http://russian.doingbusiness.org/rankings>
4. Готовые руководства по открытию бизнеса за рубежом URL: <https://www.openbusiness.ru/global-business/business-abroad/>